

Saksframlegg

Utv.saknr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	19.11.2019

Opprettelse av ungdomsråd

Rådmannens innstilling

1. Det iverksettes en prosess for etablering av ungdomsråd som rådgivende organ etter kommuneloven.
2. Forslag om etablering av ungdomsråd sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.
3. Det utarbeides forslag til reglement for ungdomsrådet, og det skal her tas hensyn til følgende:
 - Ungdomsrådet skal ha en bred og mangfoldig sammensetning.
 - Det skal tilstrebes deltakelse av minst én ungdom med funksjonsnedsettelse.
4. Sak om ungdomsråd med høringsinnspill, forslag til reglement, samt vurderinger av hvordan medvirkningsorgan for ungdom skal gjøres mest mulig hensiktsmessig fremmes til politisk behandling i HOK og Kommunestyret før sommeren 2020.
5. Ungdommens Kommunestyre avvikles til fordel for ungdomsrådet.

SAKSUTREDNING

1. Saksopplysninger

I ny kommunelov § 5-12 står det følgende: «*Kommunestyret og fylkestinget skal selv velge et eldreråd, et råd for personer med funksjonsnedsettelse og et ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom.*» Dette medfører at ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom nå er lovfestet og sidestilles med eldreråd og råd for personer med nedsatt funksjonsevne. Et ungdomsråd er derfor et rådgivende organ og har rett til å uttale seg i saker som gjelder ungdom. Valgperioden er på inntil to år og medlemmene i ungdomsrådet skal på valgtidspunktet ikke ha fylt 19 år.

Departementets forskrift om medvirkningsordninger angir bestemmelser for kommunens rådgivende organ, og på lik linje med for eksempel eldrerådet skal det også for ungdomsrådet etableres rutiner som sikrer at rådene mottar saker på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingene at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Rådene kan ta opp saker på eget initiativ, og uttalelser skal følge saksdokumentene til det kommunale organet som avgjør saken endelig. Det er kommunestyret som vedtar

sammensetningen av rådene og antall medlemmer og varamedlemmer. Rådene velger selv sin leder og nestleder blant medlemmene og rådene skal gis tilstrekkelig sekretariatshjelp.

Barnekonvensjonens artikkel 12 sier at alle barn og unge har rett til å si sin mening og å bli hørt i saker som angår dem, både som individ og gruppe. Også plan- og bygningsloven stadfester at kommunen har et særlig ansvar for å sikre medvirkning fra barn og unge. I NOU 2011 som omhandler ungdom, makt og medvirkning står det: «*Medvirkningsorganene gjør det lettere for ungdom å bli hørt i demokratiske prosesser: meningsbryting ungdommene imellom bidrar til at unges standpunkt blir tydeliggjort. I tillegg vil innspill fra en gruppe ungdommer gjerne tillegges større betydning enn innspill fra enkeltungdom.*»

Eidsvoll har fram til i dag ivaretatt ungdommens deltakelse og innflytelse i lokaldemokratiske prosesser gjennom ungdommens kommunestyre, hvor alle grunnskolene i kommunen er representert. På de fleste skoler er dette noen fra elevrådet. Det avholdes møter minimum to ganger per år. Ordføreren leder møtene, og i tillegg stiller representanter fra kommunens administrasjon. Ungdommens kommunestyre har blant annet behandlet saker om mobbemanifest og fordeling av midler til hver enkelt skole, i tillegg til å være en høringsinstans i viktige planprosesser som f. eks kommuneplan og andre planer som vedrører barn og unge.

2. Vurdering

I NOU 2011 vurderes den reelle beslutningsmakten til flere medvirkningsorganer i kommunene som liten, og at fordeling av midler til ulike aktiviteter gjennom årlig møte i liten grad gjør ungdommene til reelle aktører i lokalpolitikken. Utvalgets utredning peker på at kommunene i større grad bør satse mer på medvirkningsorgan som holder jevnlig møter og som er formelt tilknyttet det kommunale styringssystemet, og hvor mandatene er klart definert. Et av utvalgets forslag var å etablere nasjonale, lovfastsatte retningslinjer for kommunale medvirkningsorgan for ungdom. Dette er nå tilfelle jf. ny kommunelov.

Vedrørende etableringen og viktigheten av et ungdomsråd, opplyses det på regjeringens side at følgende er suksesskriterier:

- Reell påvirkningskraft
- Kontaktperson i kommunen er en kritisk betingelse
- Tydelig mandat
- Forankring og interesse hos ordfører og rådmann

Eidsvoll har gode erfaringer med ungdommens kommunestyre, imidlertid kan et medvirkningsorgan for ungdom med fordel organiseres slik at den reelle beslutningsmakten øker. Dette innebærer blant annet at organet bør ha flere møter enn det som er tilfelle i dag. Dagens ordning ivaretar barn og unge til og med ungdomsskolealder, men et ungdomsråd vil også innlemme ungdom opp til 19 år. Det er presisert i veilederen at ungdomsrådet bør ha en ansatt sekretær. Ofte kombineres sekretærrollen med andre oppgaver, som ungdomsarbeider, klubbleder eller SLT-koordinator. Det ses som naturlig at sekretærfunksjonen legges til virksomhet Kultur, og stillingsressursen anslås å være ca. 15-20 %. Dersom det ikke avsettes midler til en stillingsressurs vil sekretær oppgaven gå på bekostning av enkelte andre oppgaver som da må prioriteres bort. Videre må det avsettes midler til møter/reisegodtgjørelse m.v. Det anslås at kostnadene vil beløpe seg til ca. kr. 100 000.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har utarbeidet en egen veileder for opprettelse av ungdomsråd. Denne gir et godt grunnlag som bør tas utgangspunkt i under en eventuell opprettelse av ungdomsråd. Det er også naturlig å se nærmere på hvordan andre kommuner har lagt til rette for et slikt medvirkningsorgan og hvilke erfaringer de har gjort seg, blant annet har Nannestad kommune nylig gjennomført tilsvarende prosess.

Medvirkning i prosessen med etablering av et ungdomsråd

Det ses som viktig at ungdommen selv involveres i en prosess for etablering av ungdomsråd i Eidsvoll. Dette bør gjøres gjennom en høringsprosess, og at skolene oppfordres til å legge til rette for en aktiv deltakelse i høringen gjennom informasjon og drøfting om temaet. Det er

ønskelig at elevrådene involveres spesielt. Veilederen for opprettelse av et ungdomsråd er et sentralt dokument å benytte i denne prosessen, og ligger vedlagt saken. Aktuelle grupperinger man kan se for seg at kan bidra med innspill er:

- Ungdomsskolene og videregående skole, herunder elevrådene spesielt.
- Eidsvoll Musikkråd
- Eidsvoll Idrettsråd
- Ungdomsorganisasjoner i Eidsvoll

Nødvendige avklaringer

For at høringen skal kunne gi viktige innspill til organiseringen av et ungdomsråd må enkelte overordnede spørsmål avklares. Nedenfor følger noen avklaringer kombinert med vurderinger og forslag som ligger til grunn for hva det blant annet ønskes innspill på.

Myndighet og ansvarsområde

Kommunelovens § 5-12 sidestiller et ungdomsråd med elderåd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Et ungdomsråd skal være et rådgivende organ som skal ha til behandling alle saker som vedrører ungdom, herunder kan nevnes utdanning, fritid, kultur- og samfunnsplanlegging, miljø saker, helsetilbud, og kommunens budsjett og handlingsplan. Kommunale råd får forelagt saker til uttalelse innen sitt virkeområde, før disse går videre til behandling hos besluttsende politisk myndighet.

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet har beskrevet hva et ungdomsråd er, og dette legges til grunn for det videre arbeidet: *«Et ungdomsråd er et råd som representerer ungdoms interesser i fylket eller kommunen uavhengig av interesser knyttet til partipolitikk og organisasjonstilhørighet. Ungdomsrådet skal være et organ for å fremme ungdoms saker overfor politikerne og beslutningstakere. Et ungdomsråd skal ikke fungere som politikernes middel for å få gjennomført sin ungdomspolitik. Det er heller ikke et råd som fungerer ad-hoc knyttet til én spesiell sak som øver press overfor kommuner eller fylkeskommuner i enkeltsaker. Ungdomsrådet skal være et lokalt hørings- og innflytelsesorgan, på lik linje som elderådet eller KRFF.»*

Sammensetning og funksjonstid

Det er kommunestyret som vedtar sammensetningen av ungdomsrådet og antall medlemmer og varamedlemmer. I forhold til størrelsen på rådet er det viktig å tenke over at det må være stort nok til at det sikrer ulike interesser og er et handlekraftig organ, samtidig som det bør være lite nok til å være effektivt og at kontinuiteten opprettholdes. Når det gjelder hvem som skal sitte i ungdomsrådet praktiserer en del kommuner at skolene skal tildeles en fast plass i rådet, og at øvrige medlemmer er såkalt frie plasser rekruttert på annen måte. Det bør også reflekteres over hvordan ungdommen skal kunne stille til valg, og at engasjement og motivasjon for deltakelse vektlegges. Rådet skal ha en bred og mangfoldig sammensetning som er representativ og de som velges bør ha ulik alder og erfaringsbakgrunn, det er også et spørsmål om det skal tas hensyn til en mest mulig lik kjønnsfordeling blant rådets medlemmer.

Det er fastsatt at medlemmene ikke kan ha fylt 19 år på valgtidspunktet. En nedre aldersgrense varierer der enkelte kommuner har fra 8. klasse, andre fra 13 eller 15 år. Med en aldersgrense på 13-19 år kan spennet på 6 år fra yngste til eldste deltaker være noe krevende å legge til rette for. Et ungdomsråd etter kommuneloven har også en del føringer for saksgang og møteavvikling m.v. som skal følges, og sakene som skal behandles vil være langt flere og av mer kompleks karakter enn det som er behandlet i ungdommens kommunestyre.

I forhold til de ovenfor nevnte forhold anbefales det at nedre aldersgrense settes til minimum 13 år eller 8. klasse, og at en nedre aldersgrense på 15 år vurderes. Det foreslås videre at det skal tilstrebes deltakelse av minst én ungdom med funksjonsnedsettelse.

Medlemmene velges for to år av gangen og de har rett og plikt til å møte. Det vurderes som hensiktsmessig at funksjonstiden følger skoleåret.

Vurdering av dagens ordning med ungdommens kommunestyre

Dagens ungdommens kommunestyre har representanter fra alle skolene, både barneskoler og ungdomsskoler. Med en nedre aldersgrense på 8. klasse i ungdomsrådet vil barn i barneskolealder ikke delta i dette organet. Det vises her til tidligere vurdering i saksframlegget. Dersom ungdommens kommunestyre opprettholdes må organisering og mandat gjennomgås for å avklare eventuelle grenseoppganger mellom dette organet og et ungdomsråd.

Både av hensyn til omfanget av, og kompleksiteten i, de saker som skal behandles i et ungdomsråd, at dette organet organiseres annerledes jf. kommuneloven, og de ressurser dette legger beslag på administrativt og økonomisk, så er anbefalingen at ungdommens kommunestyre bør avvikles til fordel for et ungdomsråd. Det bør likevel kunne være mulig å legge til rette for en form for medvirkning også av barn i barneskolealder i visse saker, eksempelvis når det gjelder fordeling av midler til tiltak på skolene, dersom ungdomsrådet tildeles budsjett til dette.

3. Alternativer

Alternativ til punkt 5 i innstillingen:

Ungdommens kommunestyre opprettholdes. Organisering av, og mandatet for, ungdommens kommunestyre gjennomgås for å avklare eventuelle grenseoppganger mellom dette organet og et ungdomsråd.

4. Konklusjon

Rådmann anbefaler at Eidsvoll kommune oppretter et ungdomsråd som rådgivende organ etter kommuneloven.

Dersom formannskapet i møtet 19.11.2019 fatter vedtak om videre prosess for etablering av et ungdomsråd vil saken legges ut til offentlig ettersyn på kommunens nettsider, samt oversendes ungdomsskolene, videregående skole, idrettsråd, musikkråd, og ungdomsforeninger for å sikre mulighet for medvirkning fra ungdommer og innbyggere. Det vil oppfordres til at elevrådene involveres. Saken sendes også til ungdommens kommunestyre for uttalelse, der det er berammet et møte 12.2.2020. Frist for høringsinnspill vil settes til tidligst 1.3.2020.

Sak om ungdomsråd med høringsinnspill, forslag til reglement, samt vurderinger av hvordan medvirkningsorgan for ungdom skal gjøres mest mulig hensiktsmessig, fremmes til politisk behandling i HOK og Kommunestyret før sommeren 2020.

Det ligger ikke inne budsjettmidler til stillingsressurs eller utgifter til møtegodtgjørelse per i dag. Ved et vedtak om opprettelse av ungdomsråd før sommeren 2020 vil man først i august/september 2020 kunne informere, forberede og organisere et valg av representanter. Ved første gangs gjennomføring av dette er det sannsynlig at et valg kan drøye til oktober/november. Det ses derfor som naturlig at budsjettmidler til et ungdomsråd innarbeides og dermed iverksettes fra og med 2021.

Vedlegg som følger saken

1. Veileder for opprettelse av ungdomsråd

Utskrift av behandlet sak sendes til

Virksomhet Skole
Saken legges ut til høring og offentlig ettersyn